

معلم، محور تحول و توسعه نظام آموزشی

گفت‌وگو با دکتر حسن حذر خانی، مسئول گروه شیمی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی

محمد دشتی

اشاره

در بیست‌وپنجمین روز از خرداد ماه سال ۱۳۹۳ فرصتی دست داد تا به سراغ دکتر حسن حذر خانی برویم و او را در محل کارش ملاقات کنیم. با صمیمیت و صداقتی که در کلام و نگاهش پیداست، صحبت‌هایمان گل می‌اندازد و او که با نیروی جوانی و پشتوانه تجربی و علمی خود انگیزه‌های زیادی برای خدمت در حوزه برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی دارد از گذشته، سوابق خدمتی، تجربه‌های بین‌المللی و باورها و دیدگاه‌هایش درباره برنامه‌درسی، نقش تحول‌آفرین معلمان و ضرورت توسعه آموزش‌های حرفه‌ای آنان می‌گوید. آنچه در پی می‌آید حاصل این گفت‌وگوی صمیمی و روشن‌گرانه ما با دکتر حذر خانی است!

مدرسه بود. با رتبه ۱۰۰۰ در کنکور سراسری دانشگاه تربیت معلم (شعبه حصارک کرج) در رشته دبیری شیمی پذیرفته شدم.

پس از ۴ سال مدرک لیسانس دبیری شیمی را با رتبه اول و به‌عنوان دانشجوی نمونه دریافت کردم. چون تعهد دبیری داشتم از سال ۱۳۷۰ به استخدام آزمایشی وزارت آموزش و پرورش درآمدم. در سال ۱۳۷۴ در دانشگاه شهید بهشتی در رشته فوق لیسانس پذیرفته شدم و با گرفتن مأموریت پاره‌وقت، ضمن تدریس به تحصیل پرداختم. در همان سال‌ها سه مقاله و یک کتاب هم در زمینه کاربرد طیف‌سنجی با همکاری آقای دکتر شعبانی به چاپ رساندم.

به نظر می‌رسد با پذیرفته شدن در دانشگاه، یک نفس تا دکتر ارفته‌اید! همین‌طور است؟

بله! پس از پایان دوره لیسانس در دوره فوق لیسانس پذیرفته شدم. در سال ۱۳۷۶ هم تحصیل در دوره دکترای شیمی در دانشگاه شیراز را آغاز کردم و هم‌زمان با استفاده از مأموریت آموزشی، به تحصیل در دانشگاه و تدریس در مدارس نمونه‌مردمی و مراکز فرزندانگان و تیزهوشان شیراز پرداختم. در دوره دکترای هم موفق به چاپ ۱۲ تا ۱۴ مقاله با سطح علمی- پژوهشی و دانشگاهی در نشریه‌های علمی دنیا و

سرگذشت معلمی که کارش را از تدریس در مدارس آغاز کرده و تا سطوح عالی آموزشی توسعه بخشیده است، می‌تواند برای همه معلمان خواندنی باشد. لطفاً از خودتان و تجربه‌های معلمی چندین ساله‌تان بگویید. متولد روز اول مرداد ماه سال ۱۳۵۱ در اشتهارد کرج هستم. دوره متوسطه را در دبیرستان شهید چمران اشتهارد خواندم. رتبه‌ام معمولاً بین چهار نفر اول

ایران شدم. در واقع، تحصیل همواره در زندگی من پررنگ و بااهمیت بوده است و در این دوران خوب و لذت‌بخش بود که توانستم بیشترین استفاده را از فضاهای علمی و دانشگاهی ببرم.

در سال ۱۳۸۰ در دورهٔ دکترای فارغ‌التحصیل شدم و توانستم به اتفاق آقای دکتر شاطریان، جایزهٔ «ارشیا آزاد» را - که جایزهٔ عالی شیمی در دانشگاه شیراز است و به دانشجویان رتبهٔ اول دانشکدهٔ علوم در گروه شیمی اهدا می‌شود - به‌دست آورم.

جزوه، جزوه‌نویسی و جزوه‌محوری از سطح دانشگاه به مدارس ما هم رسوخ پیدا کرده است. شما هم در دوران تدریس جزوه می‌گفتید؟

نه! واقعاً من در همهٔ دوران تدریسم جزوه نگفته و دانش‌آموزان و دانشجویانم را به این کار مشغول نکرده‌ام. البته همواره مطالب مورد نیاز را در حد کفایت بیان می‌کردم و دانش‌آموزان هم می‌توانستند یادداشت بردارند و آنچه را لازم می‌دانستند برای خودشان بنویسند. یعنی هیچ‌گاه در دوران زندگی آموزشیم جزوه نگفتم و دانش‌آموزان را به نوشتن جزوه و امتحان دادن از آن، مجبور یا حتی تشویق نکرده‌ام. همواره کتاب درسی را مبنای تدریس و آموزش دانسته‌ام و تلاش کرده‌ام دانش‌آموزانم را با استفاده از کتاب درسی و ارائهٔ اطلاعاتی که تکمیل‌کنندهٔ اطلاعات کتاب است، برای آموختن درس، فهمیدن آن و موفقیت در امتحان یاری کنم.

بعد از اخذ مدرک دکترا و بازگشت برای ادامهٔ خدمت وضعیت چگونه بود؟ حتماً با استقبال روبه‌رو شدید!

کاش این‌گونه بود! بعد از پایان دوران تحصیلات عالی به آموزش و پرورش بازگشتم و متوجه شدم که باید تدریس در مدارس را دنبال کنم در حالی که انتظار داشتم جایگاه بهتری داشته باشم. پس تصمیم گرفتم به وزارت علوم و آموزش عالی بروم.

چون همکاری لازم نشد، تا سال ۸۲، دو سال مرخصی گرفتم و برای همکاری با مرکز تحصیلات تکمیلی در علوم پایه به زنجان رفتم و به‌صورت پاره‌وقت مشغول خدمت شدم. بعداً از سوی وزارت علوم درخواست شد مرا به آن وزارتخانه انتقال دهند. اما متأسفانه موافقت نشد. در نتیجه، به اجبار مرکز تحصیلات تکمیلی را ترک کردم و به آموزش و پرورش برگشتم و از شهرستان‌های استان تهران برای منطقهٔ ۶ تهران و خدمت در مراکز فرزندانگان - که با آن مراکز همکاری داشتم - انتقالی گرفتم.

با همهٔ این مسائل چگونه به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی آمدید؟

برای اولین بار به‌عنوان همکار به سازمان آمدم. در سال ۸۳-۸۲ کتاب شیمی پیش‌دانشگاهی در

ما هم می‌توانیم با عمق بخشیدن به آموزش‌های ضمن خدمت معلمان و توسعهٔ جوانب کیفی آن و همچنین استفاده از حضور دیگر کشورهایی که برنامه‌های درسی آن‌ها با برنامهٔ درسی ما تناسب بیشتری دارد، فضای تجربی و رقابتی مناسبی را برای این موقعیت‌های ناب یاددهی - یادگیری فراهم آوریم

حال تألیف بود. من هم همان سال‌ها تقاضای همکاری با دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی را دادم که پذیرفته شد و ضمن حضور در سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی به دفتر تألیف و گروه شیمی - که آن زمان مسئولیت آن بر عهدهٔ آقای دکتر ارشدی بود - آمدم و در شورای برنامه‌ریزی این گروه شروع به همکاری کردم.

انگار سابقهٔ تدریس در مدارس خارج از کشور را هم دارید؟ رهاورد این تجربهٔ آموزشی چه بوده است؟

بله! در سال ۱۳۸۴ در امتحان اعزام به خارج فرهنگیان شرکت کردم و ضمن قبولی در این آزمون، به‌عنوان معلم به مدت سه سال به شهر (دانشگاهی) پونای هند اعزام شدم. این مأموریت، تدریس در فضای یک کشور دیگر و در پایه‌های مختلف، فرصت مغتنم و تجربهٔ خوبی بود که آموخته‌ها و اندوخته‌های زیادی برای من به همراه داشت؛ آموخته‌ها و یافته‌هایی که بعداً در اجرا و حتی تدوین کتاب‌های درسی به کار آمد.

و بعد هم رسماً به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی آمدید!

بله همین‌طور است! در سال ۱۳۸۷ و پس از بازگشت به ایران، تقاضای انتقال به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی کردم و رسماً به سازمان منتقل شدم. در سال ۱۳۸۹ مسئولیت گروه شیمی دفتر تألیف را به عهده گرفتم. اکنون هم به‌عنوان استادیار گروه شیمی دفتر تألیف انجام وظیفه می‌کنم و هم مسئولیت این گروه را به عهده دارم.

یکی از مشغولیت‌های دائمی شما تدریس و حضور در کلاس درس بوده است. در این خصوص هم توضیح دهید.

به‌جز تدریس در مدارس مدتی با دانشگاه شهید رجایی همکاری داشتم. در حال حاضر هم با دانشگاه فرهنگیان همکاری دارم و در آن دانشگاه تدریس می‌کنم. همچنین در دوره‌های ضمن خدمت فرهنگیان تدریس داشتم. از آنجا

برای اجرای بهینه برنامه‌های درسی و از جمله برنامه ملی درسی نیاز به معلمانی داریم که بتوانند به عنوان افرادی آگاه، یادگیرنده-یاددهنده و مدیر، برنامه‌های ابلاغی را در سطح مدرسه و کلاس درس پیاده کنند

که یکی از وظایف دفتر تألیف، پایش، مراقبت و نگهداری از برنامه‌های درسی و برنامه درسی شیمی است، در همایش‌ها و برنامه‌های جمعی مناطق آموزش و پرورش برای معلمان هم شرکت می‌کنیم و ضمن برگزاری دوره‌های آموزشی و تبیین ویژگی‌های برنامه درسی شیمی، در رفع پرسش‌ها و ابهام‌های معلمان شیمی اقدام می‌کنیم. نکته درخور توجه این است که ما از رهگذر همین پایش‌ها و ارتباط با معلمان و همکاران خود در مدارس و مناطق، اقدام به نوسازی و بهسازی برنامه درسی می‌کنیم.

از حضورتان در دوره آموزشی در مالزی بگوئید!

فرصت ارزشمند و مؤثری بود که از مهر تا آبان ماه سال ۱۳۹۲ فراهم شد و من توانستم در دوره «آموزش مدرسان، برنامه‌های حرفه‌ای برای آموزش علوم و ریاضی دوره متوسطه» معروف به «طرح کلمبو» که در شهر پنانگ در کشور مالزی برگزار شد، شرکت کنم.

این دوره با چه هدف‌های مشخصی برگزار می‌شد؟

مایلم اشاره کنم که اهداف روشن این برنامه یکی از ویژگی‌های آن بود. هدف‌های این دوره به‌طور مشخص عبارت بودند از:

- توسعه توانایی مدرسان برای بهبود فرایند یاددهی و یادگیری علوم و ریاضی؛
- توسعه ظرفیت و توانایی مدرسان و کارکنان اداره نظارت بر برنامه درسی برای طراحی و گسترش راهنماهای مدرسان و طرح درس‌ها به منظور بهبود فرایند یاددهی و یادگیری؛
- توسعه توانایی مدرسان برای ایفای نقش استادی و مدرسی برای معلمان دیگر در موضوعات برنامه درسی و مواد درسی؛
- توسعه ظرفیت و توانایی مدرسان برای کار کردن گروهی با مدرسان دیگر به منظور منعکس کردن دیدگاه‌های آنان در مواد درسی و یادگیری دانش‌آموزان.

به‌جز روشنی و مشخص بودن اهداف، چه ویژگی دیگری در این دوره سراغ دارید که می‌تواند به عنوان الگو مورد توجه همکاران ما قرار گیرد؟

از نگاه من ویژگی دیگر این دوره این بود

که موضوع‌های ارائه‌شده در آن، در نوع خود بسیار جالب بودند. این موضوع‌ها شامل مباحث مختلفی پیرامون برنامه درسی را به این شرح در برمی‌گرفت:

- چالش‌ها و چشم‌اندازهای پیش روی آموزش علوم در قرن ۲۱

- تاکسونومی جدید بلوم
- ارزشیابی در خدمت آموزش
- یادگیری فعال شامل یادگیری مبتنی بر حل مسئله و یادگیری پروژه‌محور
- انواع کاوشگری
- روش علمی و مهارت‌های فرایندی علوم
- پژوهش مبتنی بر طرح درس کلاسی
- اهمیت پویانمایی، شبیه‌نمایی، انواع بلاگ‌ها در آموزش علوم
- منابع آن‌لاین و ارزشیابی آن‌لاین
- تدریس عملی مبتنی بر آموخته‌های دوره در کلاس درس واقعی

آیا از دیگر مراکز علمی و آموزشی این کشور هم بازدید کردید؟

بله! در زمان برگزاری دوره، بازدید از مراکز علمی و فرهنگی پنانگ و کوالالامپور در برنامه‌های این دوره یک ماهه قرار داشت.

در این دوره همه موضوع‌های درسی به‌صورت کارگروهی ارائه می‌شد و شرکت‌کنندگان در گروه خود فعالیت‌ها را انجام می‌دادند. سپس نتایج خود را با گروه‌های دیگر به اشتراک گذاشته، به بحث و بررسی می‌پرداختند. همچنین کلاس‌ها به خوبی زمان‌بندی شده بود. همه مدرسان وقت‌شناس و به روز بودند. هر چند در ۱۰ درصد موارد، اتلاف وقت وجود داشت اما برنامه‌ها با کیفیت و نظم خوبی پیش می‌رفت. مباحث ارائه شده در دوره نیز از کیفیت بالایی برخوردار بود. نکته بسیار مهمی که در این مرکز به چشم می‌خورد، برگزاری چند دوره مختلف بود. در مدت یک ماهی که من در آنجا بودم ۴ دوره برگزار شد؛ دوره کلمبو، دوره معلمان اندونزی که ۶۰ معلم از این کشور برای یک دوره یک ماهه به مرکز آمده بودند، دوره معلمان تایلند با حضور ۳۰ معلم که برای یک دوره یک هفته‌ای به مرکز آمده بودند و دوره دانشجویان تربیت معلم که در آن حدود ۵۰ تا ۶۰ نفر حضور داشتند.

در این میان جشنواره بین‌المللی قصه‌گویی (یک روزه) برای دانش‌آموزان دوره ابتدایی نیز برگزار شد. مدرسان این دوره‌ها از کشورهای مختلف انتخاب شده بودند. هم‌چنین یک دوره توسط یک استاد ژاپنی درباره فعالیت‌های دست‌ورزی برای معلمان حاضر در دوره برگزار شد. رفت‌وآمد کارشناسان،

معلمان و دانشجویان از کشورهای مختلف این بستر را فراهم کرده بود که افراد، با تجربه‌های معلمان سایر کشورها آشنا شوند و تجربه‌های خود را با آن‌ها در میان بگذارند.

تأثیر حضور شما در جمع‌ها یا مجامع برای خودتان و از زاویه تجربه‌اندوزی چگونه بود؟

بسیار با ارزش و سودمند است و سبب افزایش تجربه، اصلاح نگرش و تقویت انگیزه برای هر شرکت‌کننده‌ای خواهد شد. به نظر من شرکت در این گونه برنامه‌ها و دوره‌های مطالعاتی می‌تواند زمینه ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای اشخاص را فراهم کند.

شاید بتوان گفت یکی از نتایج مهم این دوره این بود که نشان داد، افزایش و بهبود صلاحیت حرفه‌ای معلمان امر بسیار مهمی است که همه کشورهای برای آن برنامه دارند و تلاش می‌کنند به‌طور مرتب و مداوم این برنامه‌ها را پیگیری کنند.

شاید بعد از شرکت در چنین دوره‌ای بتوان ثابت کرد که ما هم می‌توانیم با عمق بخشیدن به آموزش‌های ضمن خدمت معلمان و توسعه جوانب کیفی آن و همچنین استفاده از حضور دیگر کشورهایی که برنامه‌های درسی آن‌ها با برنامه درسی ما تناسب بیشتری دارد، فضای تجربی و رقابتی مناسبی را برای این موقعیت‌های ناب یاددهی- یادگیری فراهم آوریم.

اگر بخواهید حاصل و نتیجه این حضور را در یک توصیه کاربردی برای معلمان تبیین کنید، چه می‌گویید؟

به نظر من مهم‌ترین پیام این دوره یادآوری اهمیت و جایگاه اصل فراگیر یاددهی- یادگیری است. اصل مهم یاددهی- یادگیری موضوع مهمی است که باید معلمان ما

آن را محور کار خود قرار دهند. فضا و زمانه‌ای که مادر آن زندگی می‌کنیم و وضعیت دانش‌آموزان از دیدگاه دسترسی به منابع آموزشی و همچنین به روز بودن آنان، این ضرورت را پیش روی معلمان و نظام آموزشی ما قرار داده است که همواره یاددهنده- یادگیرنده باشند.

متأسفانه باید بگوییم که این یادگیرندگی در فضای آموزشی ما و همچنین در مورد معلمان شیمی ما مورد غفلت قرار گرفته است و شاید یکی از راه‌های جان گرفتن این شیوه مؤثر، همین برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی باشد تا با هدایت و نظارت مراکز و نهادهای مسئول بتواند اثرهای مطلوب خود را بر نظام آموزشی و معلمان ما بگذارد.

البته هستند معلمان معلمان که به این موضوع مهم توجه دارند و از همین رهگذر موقعیت‌های موفق و تأثیرگذاری را خلق می‌کنند اما تا همه‌گیری و نهادینه شدن این موضوع فاصله زیادی داریم و باید به شکل‌ها مختلف به دنبال گشودن راهی برای ایجاد بیشتر فضای یاددهی- یادگیری باشیم.

چرا نقش معلم را این همه مهم و حیاتی می‌دانید؟

چون همه اقدام‌های برنامه‌ریزی و آموزش وقتی به نتیجه می‌رسد که معلم نقش حیاتی خود را در فرایند آموزشی به درستی ایفا کند. از آنجا که بیشتر نظام‌های موفق آموزشی دنیا، نظام‌های برنامه‌محور هستند و پس از ابلاغ برنامه، معلمان نقش مهمی در اجرای آن دارند، ما هم برای اجرای بهینه برنامه‌های درسی و از جمله برنامه ملی درسی نیاز به معلمان داریم که بتوانند به‌عنوان افرادی آگاه، یادگیرنده- یاددهنده و مدیر، برنامه‌های ابلاغی را در سطح مدرسه و کلاس درس پیاده کنند. در حقیقت معلمان، محور و موتور

ما موظف هستیم با افزایش سهم نمره امتحان‌ها در دوران تحصیل سهم و تأثیر کنکور را کاهش دهیم و به سمت وسویی برویم که همه چیز برای ورود به دانشگاه به تست زدن و توانایی دانش‌آموزان برای حل آزمون‌های چندگزینه‌ای وابسته نباشد

برنامه‌های تحولی و منشأ تحول در آموزش و پرورش هستند که بدون همراهی و همسویی آنان نخواهیم توانست شاهد موفقیت و کارآمدی نظام آموزشی باشیم.

با توجه به اعتراض‌های مطرح شده درباره سؤال‌های امتحان‌نهایی امسال و پاسخ وزیر آموزش و پرورش در تأکید بر «ملاک بودن کتاب درسی» چه توصیه‌ای برای معلمان و دانش‌آموزان دارید؟

خوشبختانه با مصوبه مجلس شورای اسلامی اهمیت آزمون‌های پیشرفت تحصیلی در آزمون‌های ورودی دانشگاه‌ها افزایش پیدا کرده است. ما موظف هستیم با افزایش سهم نمره امتحان‌ها در دوران تحصیل و نمره یکسان دانش‌آموزان، که می‌تواند از راه برگزاری آزمون‌های نهایی حاصل شود، سهم و تأثیر کنکور را کاهش دهیم و به سمت وسویی برویم که همه چیز برای ورود به دانشگاه به تست زدن و توانایی دانش‌آموزان برای حل آزمون‌های چندگزینه‌ای وابسته نباشد.

بنابراین اعتقاد من این است که اساس طراحی پرسش‌های امتحان‌های نهایی باید کتاب درسی باشد و ما باید به سویی برویم که بتوانیم با برگزاری امتحان‌های استاندارد و مفهومی، این فرصت و موقعیت را برای دانش‌آموزانی که بهتر و عمیق‌تر درس می‌خوانند فراهم کنیم، تا امتحان و ارزشیابی بتواند سهم و جایگاه واقعی و نقش‌آفرین خود را در مدارس و آموزش عالی پیدا کند.

قطعاً برگزاری امتحان به صورت نهایی از سندیت، قطعیت و مقبولیت بیشتری برخوردار است و می‌تواند ملاک مؤثرتر و قابل‌انکایی برای تشخیص استعدادها برتر و دانش‌آموزان موفق باشد. به همین جهت امتحان نهایی حتماً باید هدف‌های برنامه درسی را پوشش دهد و به همین دلیل نقش کتاب درسی در این امتحان، موضوع مهمی است. انتظار می‌رود این پرسش‌ها بتواند دانش‌آموز را در موقعیت جدید یادگیری آموخته‌های خود قرار دهد و بسنجد که آیا او می‌تواند از آموخته‌های خود در موقعیت‌های جدید و متفاوت از هم استفاده کند و در حقیقت، آموخته‌های خود را در عمل هم به کار گیرد؟

هر چند که بنا به دلایلی امتحان‌نهایی در وضعیت کنونی جایگاه واقعی خود را ندارد اما باید تلاش کنیم که همراه با طرح‌های تحولی در آموزش و پرورش به سویی حرکت کنیم که امتحان‌نهایی بتواند نقش و جایگاه واقعی خود را پیدا کند. من با این صحبت آقای وزیر هم که اعلام کرده است، مبنای امتحان کتاب درسی است موافق هستم و اعتقاد دارم امتحان اگر استاندارد و مبتنی بر کتاب درسی باشد، سخت بودن یا مفهومی بودن آن نمی‌تواند دلیلی برای اعتراض به چنین امتحانی باشد.

به‌عنوان یک معلم موفق، کارشناس ارشد برنامه‌ریزی درسی و آموزشی و بنا به مسئولیتی که بر عهده دارید، چه نقشی برای مجلات رشد و از جمله مجله رشد آموزش شیمی قائل هستید؟

اول بگویم که من این مجله‌ها را با علاقه و اشتیاق می‌خوانم. مجله‌های رشد، به‌ویژه مجله‌های تخصصی و مجله‌های مخصوص معلمان یکی از ابزارهای مناسب و مؤثر برای اشاعه برنامه درسی هستند و به همین دلیل من اعتقاد دارم این مجله‌ها باید ارتباط تنگاتنگی با دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی داشته باشند. همان‌گونه که خوانندگان عزیز مجله رشد آموزش شیمی اطلاع دارند، چاپ این مجله‌ها از ابتدا به عهده دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی بوده و سپس برای مدیریت یکپارچه و سیاستگذاری واحد، به دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی سپرده شده است. این نشان می‌دهد که خاستگاه اولیه این مجله‌ها بی‌ارتباط با کتاب‌های درسی و نقشی که آن‌ها می‌توانند در تکمیل کتاب‌های درسی داشته باشند، نبوده و در حال حاضر که طرح‌هایی همچون طرح تحول بنیادین آموزش و پرورش و برنامه درسی ملی در دست اجرا است، نقش این مجله‌ها برای مراقبت از برنامه درسی، اشاعه، معرفی و تکمیل اطلاعات معلمان بسیار مهم و نقش‌آفرین است. خوشبختانه در مجله رشد آموزش شیمی، سردبیر مجله فردی است که سال‌ها مسئولیت گروه شیمی را بر عهده داشته و در حال حاضر هم عضو مؤثر این گروه است و همین موضوع می‌تواند نقشی مؤثر در ایجاد پلی ارتباطی بین کتاب درسی و معلمان عزیز در دروس مختلف باشد. مجله‌های رشد می‌توانند با تولید محتواهای مناسب و همگامی با نیازهای معلمان نقشی مؤثر در آموزش و آشنایی آنان با برنامه‌های درسی و آموزشی داشته باشند که بنده ضمن آرزوی توفیق دست‌اندرکاران مجله‌های رشد در این امر مهم امیدوارم معلمان عزیز هم استقبال بیشتری از این مجلات داشته باشند و با مشارکت در تولید محتوا به غنای هر چه بیشتر این مجلات کمک کنند.